

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Gemeentelijke Basisschool te ANDERLECHT

Hoofdstructuur	basisonderwijs
Instellingsnummer	3988
Instelling	Gemeentelijke Basisschool
Directeur	Nathalie BREELS
Adres	Pierre Longinstraat 1 - 1070 ANDERLECHT
Telefoon	02-523.76.77
Fax	02-522.76.87
E-mail	devijvers3@gmail.com
Bestuur van de instelling	Gemeentebestuur van Anderlecht
Adres	Raadsplein 1 - 1070 ANDERLECHT
Scholengemeenschap	Basisonderwijs Anderlecht
Adres	Veeweidestraat 82 - 1070 ANDERLECHT
CLB	Centrum voor Leerlingenbegeleiding van de Vlaamse
Adres	Gemeenschapscommissie Brussel Technologiestraat 1 - 1082 SINT-AGATHA-BERCHEM
Dagen van het doorlichtingsbezoek	07-01-2014, 08-01-2014, 09-01-2014, 10-01-2014
Einddatum van het doorlichtingsbezoek	10-01-2014
Datum bespreking verslag met de instelling	31-01-2014
Samenstelling inspectieteam	
Inspecteur-verslaggever	Patrick Durieux
Teamleden	Myriam Vande Moortele
Deskundige(n) behorend tot de administratie	nihil
Externe deskundige(n)	nihil

INHOUDSTAFEL

INLEIDING.....	3
1 SAMENVATTING.....	5
2 DOORLICHTINGSFOCUS	8
2.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus.....	8
2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus.....	8
3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?.....	9
3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?	9
3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?	9
3.1.1.1 Kleuteronderwijs: Nederlands	9
3.1.1.2 Kleuteronderwijs: wereldoriëntatie	9
3.1.1.3 Vaststellingen kleuteronderwijs: Nederlands en wereldoriëntatie	9
3.1.1.4 Lager onderwijs: Nederlands	15
3.1.1.5 Lager onderwijs: wereldoriëntatie	19
3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?.....	22
3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?.....	23
3.2 Respecteert de school de overige reglementering?.....	24
4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	25
4.1 Deskundigheidsbevordering.....	25
4.2 Leerbegeleiding	26
5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	28
6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	30
6.1 Wat doet de school goed?.....	30
6.2 Wat kan de school verbeteren?	31
6.3 Wat moet de school verbeteren?.....	31
7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN	32
8 VASTSTELLINGEN BETREFFENDE DE OVERIGE REGELGEVING.....	32

INLEIDING

De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
 2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
 3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIP0-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de school een selectie van de onderwijsreglementering:
 - het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen
Hiertoe selecteert de onderwijsinspectie een aantal leergebieden.
Daarbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIP0-referentiekader:
 - het onderwijsaanbod
 - de uitrusting
 - de evaluatiepraktijk
 - de leerbegeleiding.
 - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden, waaronder de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
 - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
 - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
 - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
 - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de school dit na?
 - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.
In dit luik rapporteert het inspectieteam ook over het zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid van de school.

Het advies

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Tot slot

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 SAMENVATTING

Tijdens een gedifferentieerde doorlichting gaat de inspectie na in welke mate de school voldoet aan haar maatschappelijke opdracht. Zo stonden, zowel in de kleuter- als in de lagere afdeling, Nederlands en wereldoriëntatie in de focus. Verder waren deskundigheidsbevordering, leerbegeleiding, een selectie van de regelgeving, bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne, én het algemeen beleid eveneens voorwerp van onderzoek.

In haar oordeel houdt de inspectie rekening met specifieke **kenmerken** van de **school**, de **omgeving**, het **personeel** en de **leerlingen**. Deze basisschool is, samen met een Franstalige school, ondergebracht in hetzelfde gebouwencomplex in een vrij groene **omgeving**. De afspraken binnen beide scholen zijn vaak verschillend, waardoor de samenwerking niet altijd optimaal verloopt. In de omgeving liggen meerdere Nederlandstalige en Franstalige basisscholen van zowel hetzelfde bestuur als van andere onderwijsnetten. De samenstelling van het **team** is wisselend. De meeste zorgleraren hebben een beperkte onderwijspraktijk of zijn sinds korte tijd actief in hun ondersteuningsopdracht. De meeste groepsleraren hebben een ruime onderwijservaring in hun groep. De directeur en de zorgcoördinator hebben heel wat ondervinding in hun respectieve taak. De **leerlingen** komen overwegend uit anderstalige gezinnen en vertegenwoordigen 19 nationaliteiten met een toenemende taalheterogeniteit tot gevolg. Slechts enkele leerlingen hebben het Nederlands als thuistaal. Het aantal leerlingen met achterstand ligt boven het Vlaamse gemiddelde.

De school is te krap behuist. Het gebrek aan lokalen belemmert de onderwijskwaliteit en een ordelijk schoolleven. Bovendien zijn er tekorten op het vlak van gezondheid en hygiëne. Dat resulteert in een **beperkt gunstig advies** voor de **erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne**.

De school spant zich in om haar **maatschappelijke opdracht** te verwezenlijken. Ze heeft een beeld van de ontwikkeling en van de schoolloopbaan van haar leerlingen. De zesdeklassers volgen doorgaans het advies van de klassenraad en behalen, naar verluidt, bevredigende resultaten in het voortgezet onderwijs. Uitgevoerde onderzoeken signaleren algemene tevredenheid bij ouders en leerlingen. De tevredenheid van leraren komt aan bod bij functioneringsgesprekken. Vastgestelde knelpunten leiden tot bijsturing van het schoolgebeuren.

In de **kleuterafdeling** sluiten de **thema's** doorgaans nauw aan bij de leef- en ervaringswereld van de kinderen. De uitwerking getuigt van een werkelijkheidsnabije en veelzijdige benadering en beoogt continuïteit en gradatie over de groepen heen. Bovendien bewaken de leraren systematisch de leerplandoelen. De formulering van een beperkt aantal concrete activiteitdoelen, een meer functionele inrichting van sommige kleuterklassen en een efficiëntere aanwending van de onderwijstijd zijn werkpunten.

De **kleuterafdeling** streeft in **voldoende** mate de **ontwikkelingsdoelen** van **Nederlands** na. Het leerplangerichte talige aanbod zet sterk in op taalbeheersing en woordenschatverwerving en beoogt de diverse domeinen. Verder organiseren de leraren gevarieerde en eigentijdse talige activiteiten om de beoogde woordenschat vast te zetten en beschikken ze over voldoende talig ontwikkelingsmateriaal. Ten slotte wordt de grote groep anderstalige kinderen extra ondersteund. Leraren kunnen meer doelgerichte articulatiespellen opzetten, sommige talige activiteiten beter afstemmen op het ontwikkelingsniveau van de kleuters en hun taalgebruik verbeteren.

De **kleuterafdeling** streeft ook in **voldoende** mate de **ontwikkelingsdoelen** van **wereldoriëntatie** na. De kinderen krijgen ruime kansen om op een actieve wijze de hen omringende wereld te verkennen en te begrijpen. Ze hebben voldoende mogelijkheden om wereldoriënterende vaardigheden te ontwikkelen. De diverse domeinen komen geïntegreerd aan bod tijdens de uitwerking van de thema's en bij de dagelijks weerkerende en routineactiviteiten. Leraren kunnen de nieuwe leerplandoelen van techniek meer doelgericht in praktijk brengen en meer gradatie in het aanbod en in de voorstelling van kalenders en andere registratieborden aanbrengen.

De **lagere afdeling** bereikt in **voldoende** mate de **eindtermen** van **Nederlands**. Het leerplangerichte en graduele onderwijsaanbod, de sterke aandacht voor taalbeheersing met expliciete woordenschatverwerving en de specifieke begeleiding van de anderstalige leerlingen zijn daarvan de pijlers. Leraren kunnen een meer evenwichtig taalaanbod organiseren en het aantal doelgerichte leesbeurten bij leeszakkere leerlingen verhogen. Verder kunnen ze meer oefeningen aanbieden om een correcte zinsbouw te bevorderen. Ten slotte kunnen ze breuklijnen in handschriftontwikkeling wegwerken en een beperkt aantal operationele lesdoelen formuleren.

De **lagere afdeling** bereikt **onvoldoende** de **eindtermen** van **wereldoriëntatie**. Ze kan onvoldoende aantonen dat de doelen van techniek gerealiseerd worden. Bovendien is de evaluatiepraktijk onvoldoende en zijn de outputresultaten zwak. Sommige leraren organiseren soms te weinig lestijden wereldoriëntatie per week en hebben problemen om de leerstof in thema's te ordenen. Verder kunnen ze de breuklijnen in leerinhouden en in de referentiekaders van tijd en ruimte wegwerken. De uitgewerkte thema's beogen wel diverse opvoedingsaspecten. Leraren hebben ook aandacht voor een werkelijkheidsnabije benadering en voor de actualiteit. Ten slotte komen bronnengebruik, ICT (informatie- en communicatietechnologie) en aspecten van leren leren en van sociale vaardigheden geregeld aan bod.

De school heeft nog geen specifieke **visie** op **deskundigheidsbevordering** ontwikkeld. Ze heeft de cultuur om jaarlijks onderwijskundige prioriteiten uit te werken. De geplande bijscholing wordt samengebracht in een nascholingsplan, waarbij de samenhang tussen prioriteiten en bijscholing duidelijk is. Het aantal prioriteiten is echter te uitgebreid en te verscheiden, wat de realisatie ervan op de klasvloer bemoeilijkt. Bovendien worden de onderwerpen nog te weinig doelgericht uitgewerkt. De **ondersteuning** bestaat uit interne en externe mogelijkheden tot bijscholing, waaraan zowel in teamverband als individueel wordt geparticipeerd. De verwerking van sommige bijscholingsinhouden tot op de klasvloer is bescheiden. De school heeft de gewoonte om de **doeltreffendheid** van de diverse professionaliseringsinitiatieven na te gaan, maar evalueert het nascholingsplan nog niet met het hele team. De meeste leraren zijn vernieuwings- en veranderingsbereid en willen zich op diverse vlakken **ontwikkelen**.

De **leerbegeleiding** verloopt in zekere mate **doelgericht**. Wat de **ondersteuning** betreft, bouwde de school een functionele zorgstructuur uit. Ze streeft een zorgbrede aanpak na door de veelvuldige differentiatieactiviteiten. Op basis van observatie en toetsresultaten, van intern en van multidisciplinair overleg zet de school gerichte ondersteuning op. Die is vooral preventief of repetitief van aard. Remediërende momenten zijn eerder beperkt. Het detecteren, signaleren en bespreken van problemen verloopt volgens een goed uitgetekende procedure. Leraren doen inspanningen om kleuters en leerlingen met ontwikkelings-, leer- of taalachterstand extra stimulansen te geven. Deze remediërende interventies missen doelen op langere termijn en een zekere systematiek in de zorgverbredende begeleiding. Bovendien bemoeilijkt het gebrek aan lokalen de klasexterne acties. Het zorgteam **evalueert** geregeld het zorgbeleid. De school is vooral op het vlak van leerbegeleiding **in beweging**.

De **leiding** voert haar opdracht deskundig en gedreven uit. In samenspraak met de andere teamleden en de werkgroepen zet ze de bakens uit. Ze voert een beleid, dat gericht is op het welbevinden van alle actoren en op een collegiaal en hecht team. Ze stelt zich op als coach en bouwt een gestructureerde schoolorganisatie en een ordelijk schoolleven uit. Dat wordt bemoeilijkt door het samenleven met een Franstalige school in hetzelfde gebouwencomplex. Leraren erkennen haar engagement en haar streven naar uitmuntendheid. Ze waarderen haar mensontmoetende contacten en haar collegiale aanpak. De leiding volgt het onderwijskundige handelen van de leraren op door korte klascontacten, ondersteunende en evaluatieve klasbezoeken met verslag en functioneringsgesprekken. De coördinerend directeur biedt vooral administratieve en juridische ondersteuning aan de school.

De school doet aan **visieontwikkeling**. De onderliggende krachtlijnen van de gevolgde leerplannen zijn daarvoor de basis. Die zijn gebundeld in een goed gestructureerd schoolwerkplan. De vertaling van bepaalde visies naar de klaspraktijk is nog niet vanzelfsprekend. Op dat vlak liggen nog werkpunten.

Conform het pedagogisch project getuigt de schoolleiding van de nodige agogische vaardigheden om een participatief beleid te voeren met een democratische **besluitvorming**.

De school zet sterk in op interne **kwaliteitszorg**. Het is een gewoonte dat de strategie van de kwaliteitscirkel wordt gebruikt om de onderwijskwaliteit te bewaken en te optimaliseren. Zo werd recentelijk een interne schoolanalyse uitgevoerd en zijn al maatregelen genomen om aandachtspunten weg te werken.

De doorlichting leert dat deze basisschool bijzondere aandacht besteedt aan de **beheersing van het Nederlands**. Ze beschikt over een team, dat getuigt van inzet en engagement. De kleuterafdeling streeft in voldoende mate de ontwikkelingsdoelen van Nederlands en wereldoriëntatie na. De lagere afdeling bereikt de eindtermen van Nederlands, maar voldoet voor wereldoriëntatie niet aan haar maatschappelijke opdracht.

Op basis van de **schoolcontext**, van de **inzet** en de **veranderingsbereidheid** van de leraren en vooral op grond van het **sterk beleidsvoerend vermogen**, meent de inspectie dat de lagere afdeling het vastgestelde tekort binnen een aanvaardbare termijn kan wegwerken. Bovendien vertrouwt ze erop dat het team, in het kader van haar ontwikkeling, ook werk zal maken van de aanbevelingen uit dit verslag. Dat alles resulteert in een **gunstig advies** voor **verdere erkenning**.

2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande leergebieden en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

2.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus

Kleuteronderwijs - Leergebieden

Nederlands
wereldoriëntatie

Lager onderwijs - Leergebieden

Nederlands
wereldoriëntatie

2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

Personeel - Professionalisering

Deskundigheidsbevordering

Onderwijs - Begeleiding

Leerbegeleiding

3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde leergebieden het volgende op.

3.1.1.1 Kleuteronderwijs: Nederlands

Voldoet

De kleuterafdeling streeft in voldoende mate de ontwikkelingsdoelen van Nederlands na. Het leerplangerichte talige aanbod zet sterk in op taalbeheersing en beoogt de diverse domeinen. Verder organiseren de leraren gevarieerde en eigentijdse talige activiteiten en beschikken ze over voldoende talig ontwikkelingsmateriaal. Ten slotte wordt de grote groep anderstalige kinderen extra ondersteund.

3.1.1.2 Kleuteronderwijs: wereldoriëntatie

Voldoet

De kleuterafdeling streeft in voldoende mate de ontwikkelingsdoelen van wereldoriëntatie na. De kinderen krijgen ruime kansen om op een actieve wijze de hen omringende wereld te verkennen en te begrijpen. Ze hebben voldoende mogelijkheden om wereldoriënterende competenties te ontwikkelen. De diverse domeinen komen geïntegreerd aan bod tijdens de uitwerking van de thema's en bij de dagelijks weerkerende en routineactiviteiten.

3.1.1.3 Vaststellingen kleuteronderwijs: Nederlands en wereldoriëntatie

Curriculum
Onderwijsaanbod
Referentiekader
Planning
Evenwichtig en volledig
Samenhang
Brede harmonische vorming
Actief leren

Het pedagogisch-didactische handelen van leraren wordt gestuurd vanuit het gevolgde leerplan. Daarnaast zijn allerlei documentatiebronnen en de eigen ervaring richtinggevend voor de klaspraktijk. Leraren doen inspanningen om een rijke taalleeromgeving te creëren met bijzondere aandacht voor taalbeheersing en expliciete woordenschatverwerving. Door middel van gevarieerde en eigentijdse talige activiteiten beogen ze in voldoende mate de leerplandoelen van de diverse domeinen.

Ook voor wereldoriëntatie werken de leraren vanuit de geest van het leerplan. De kinderen krijgen voldoende kansen om vanuit een explorerende en onderzoekende houding competentier te worden in de wereld van de natuur, techniek, mens, maatschappij, tijd en ruimte.

Leraren werken planmatig. Ze beschikken over een jaarplanning met een inventaris van hoofdzakelijk gemeenschappelijke thema's. Deze klasonderwerpen volgen over het algemeen de jaarkring en sluiten daardoor meestal goed aan bij de leef- en ervaringswereld van de kinderen. De langetermijnplanning wordt soms weinig flexibel aangewend. Zo werd tijdens de doorlichtingsfase het thema 'winter' uitgewerkt bij zachte herfsttemperaturen. Sommige onderwerpen, zoals 'ballen en ballonnen' hebben een originele invalshoek, maar thema's, zoals 'cijfers', bieden weinig kansen voor een veelzijdige uitwerking. Vooral bij de jongere kinderen lopen de klasonderwerpen vrij lang uit. Vanuit het wekelijks informele overleg zijn er afspraken ten aanzien van de inhoudelijke invulling van de gemeenschappelijke onderwerpen, waarbij continuïteit en gradatie in het aanbod wordt beoogd.

Leraren maken werk van hun themavoorbereiding. Ze selecteren vanuit een brainstorming, al dan niet met de kinderen, een aantal relevante opvoedende activiteiten. Het is echter nog geen gewoonte om een beperkt aantal dominante

themadoelen te expliciteren. Het is evenmin een traditie om bij de jongste kinderen te werken met korte subthema's om de betrokkenheid van de kinderen gaande te houden.

De weekplanning bevat de dagelijks geplande activiteiten met doorgaans een verwijzing naar doelen uit het koepelgebonden doelenboek. Sommige leraren formuleren concreet-observeerbare activiteitdoelen die de klaswerking ontwikkelingsgericht sturen. Bij anderen is dat te weinig het geval, wat het nagaan van de effectiviteit van de opvoedende activiteiten bemoeilijkt. Bij de dagelijkse weerkerende en routineactiviteiten verwijzen leraren naar fiches met een inventaris van leerplandoelen. Ze hebben niet de gewoonte om specifieke verwachtingen bij deze 'bezigheden' aan te geven. Leraren expliciteren zelden gedifferentieerde doelstellingen. Het is evenmin de gewoonte dat zorgleraren bij hun interventies concrete kortetermijndoelen plannen. Ze noteren wel de geplande inhoud. Het individueel plan voor de anderstalige nieuwkomer is summier uitgeschreven en bevat algemene verwachtingen.

Het talige aanbod streeft in voldoende mate de verschillende domeinen van Nederlands na. Het beoogt zowel het receptieve als het productieve taalgebruik. Sommige taalactiviteiten zijn niet altijd afgestemd op het ontwikkelingsniveau van de kinderen en hebben bij de oudsten soms een te sterke cognitieve inslag. Leraren hebben bijzondere aandacht voor expliciete woordenschatverwerving voor de grote groep anderstalige kinderen, als basis om de leerplandoelen te beogen. De uitgebreide en niet altijd even relevante streefwoordenschat bestaat uit een variatie van woordsoorten en bevat zowel thema- als schooltaal. Leraren benutten gevarieerde en eigentijdse activiteiten om deze dominante woordenschat intentioneel vast te zetten. Zo organiseren ze dagelijks spellen met de 'woordenschatboom' om het talige aanbod te verankeren en maken ze gebruik van een 'woordenschatmuur'. Het 'woordenschatboekje', informeert de ouders over de streefwoorden.

Kinderen krijgen voldoende luister- en spreekkansen. Gesprekken, vertellen, voorlezen, poppen(kast)spel, versjes en prentlezen worden regelmatig geprogrammeerd. Verschillende luistervormen komen aan bod, zij het meestal impliciet. Zo beogen gevarieerde luisterspellen het klankonderscheidende en het exploratieve luisteren en wordt het imperatieve luisteren gestimuleerd bij het geven van opdrachten. De dagelijkse gesprekken bieden mogelijkheden om het sociale luisteren te bevorderen, terwijl vertellen, voorlezen, poppen(kast)spel en het werken met de kamishibai vooral focussen op het informatieve luisteren. Tijdens geobserveerde momenten stimuleerden leraren de kinderen om naar elkaar te luisteren en waren de verhalen inhoudelijk aangepast aan het ontwikkelingsniveau van de doelgroep. Sommige leraren hadden aandacht voor de drie-eenheid 'doen-denken-praten'.

Het ontvangstgesprek doet doorgaans dienst als brug tussen de thuis- en de schoolsituatie. Tijdens bijgewoonde spreekactiviteiten gaven enkele leraren de kinderen uitdrukkelijk feedback, en verbeterden of bevestigden ze (taalzwakkere) kinderen. Sommige leraren stelden bewust open vragen om het probleemoplossend denken te stimuleren en om taal uit te lokken. Anderen beperkten het creëren van 'taalruimte' door de gesloten vraagstelling of door het eenzijdige vraag- en antwoordspel. Bovendien boden leraren weinig kansen om het mutuele spreken te bevorderen.

Articulatiespellen komen doorgaans te weinig als doelgerichte begeleide activiteit voor, om het correct prononceren van Nederlandstalige klanken te stimuleren bij de ruime groep van anderstalige kinderen. Luisteren en spreken

worden ook beoogd bij het werken met digitale prentenboeken en de verteltafel. De ontluikende geletterdheid wordt gestimuleerd tijdens onder meer het vertellen, het voorlezen en het frequente bibliotheekbezoek. Het gebruik van kalenders en van andere registratieborden biedt eveneens mogelijkheden om het symboolbewustzijn te ontwikkelen. De voorstelling van deze structuren getuigt niet steeds van een gradatie naar geleidelijke abstrahering over de groepen heen. Bij de oudste kleuters komen vroeg in het schooljaar vrij systematisch activiteiten voor, die eenzijdig gericht zijn op letterkennis en woordherkenning. Deze activiteiten leunen te sterk aan bij het formele schoolse leren en zijn niet afgestemd op het ontwikkelingsniveau van het individuele kind. De kleuterafdeling werkt dit schooljaar aan ontluikende geletterdheid als onderwijskundige prioriteit om onder meer deze didactische vervroeging weg te werken.

De diverse taalactiviteiten streven ook het fonologisch en fonemisch bewustzijn na. Dat is vaak ingebouwd in betekenisvolle activiteiten en taalspellen, waarbij kinderen moeten nadenken over de vorm van de taal.

Kleuters krijgen kansen om de functie van de geschreven taal en de relatie tussen gesproken en geschreven taal te ontdekken door onder meer de gevisualiseerde afspraken en het werken met stappenplannen. Die bieden mogelijkheden om visuele boodschappen te interpreteren en er gepast op te reageren. Kleuters worden geconfronteerd met representaties van de werkelijkheid in de vorm van foto's, tekeningen, pictografische voorstellingen en woorden. Kinderen kunnen frequent hun ervaringen mondeling en grafisch weergeven. Zo tekenen ze de ideeën van de brainstorming bij het begin van het thema en vult de leraar aan met woorden. Getekende boodschappen komen eveneens aan bod onder meer bij de brief aan de sint. Naar verluidt, registreert de leraar soms de boodschap van het kind op het kinderwerk.

De handschriftontwikkeling wordt bij de oudste kleuters gestimuleerd door middel van een specifieke methodiek, waarbij ze groot- en kleinmotorisch bewegen op muziek, onder leiding van de gymleraar. In deze groep worden ook geregeld voorbereidende schrijfpatronen geoefend.

Wereldoriëntatie staat centraal in de uitwerking van de thema's. Leraren vullen de onderwerpen doorgaans werkelijkheidsgericht in. Ze organiseren vaak belevende waarnemingen, zowel buiten als binnen het klaslokaal. Kinderen krijgen dan mogelijkheden om gevarieerde impressies op te doen, die de noodzakelijke voedingsbodem vormen voor een veelzijdige verwerking. In sommige groepen is het aantal uitstappen eerder beperkt. Ten aanzien van extramurale activiteiten leven er schoolafspraken die een continue en graduele benadering beogen. Om de realistische aanpak te verhogen, brengen kinderen themagebonden materiaal mee om de speelwerkhoeven te verrijken. Sporadisch nodigen leraren externen, zoals een dokter, uit. Als opvolging van een aandachtspunt uit de interne schoolanalyse zal de school ouders meer inschakelen in het onderwijskundige gebeuren.

De meeste domeinen komen vrij evenwichtig aan bod. De domeinen 'mens', 'maatschappij' en 'natuur' krijgen doorgaans de meeste aandacht bij de uitwerking van de thema's.

In de meeste klasonderwerpen staat het domein 'mens' centraal. Conform de zorgvisie hechten leraren veel belang aan een veilig klasklimaat en spannen ze zich in om het welbevinden van de kinderen te bevorderen. Zo werken leraren thema's uit zoals 'Jarig zijn' en 'Gevoelens'. Daarbij kunnen kinderen verschillende gevoelens bij zichzelf en bij anderen onderkennen en die op een eenvoudige wijze uitdrukken. Vanuit een mensontmoetende houding proberen

leraren de kinderen vertrouwen in eigen mogelijkheden te laten verwerven. Het domein 'maatschappij' komt in veel thema's aan bod. Beroepen worden besproken naar aanleiding van moeder- en vaderdag. Verder komen kinderen in contact met geld in de winkelhoek. Bovendien stimuleren klas- en spelafspraken een positief spel- en werkgedrag.

Leraren bieden kansen om de technische geletterdheid van de kinderen te ontwikkelen. In sommige groepen krijgen kinderen intentionele exploratie- en experimenteeransen onder meer bij het werken met ontdekdozen. Geregeld organiseren leraren bak- of kookactiviteiten. Daarbij wordt functioneel gebruik gemaakt van een stappenplan. Hoewel de school twee schooljaren terug het nieuwe leerplan techniek heeft geïntroduceerd, besteden leraren nog minder expliciete aandacht aan dit domein. Tijdens het hoekenwerk krijgen kinderen wel de mogelijkheid om in de bouw- en constructiehoek te werken. Leraren streven echter weinig intentioneel de nieuwe leerplandoelen na, die het probleemoplossend denken beogen.

Meerdere thema's focussen op het domein 'natuur'. Zowel de levende als de niet-levende natuur komen daarbij aan bod. De kinderen mogen op actieve wijze de hen omringende natuur onderzoeken bij de uitwerking van thema's zoals 'herfst'. Daarbij worden de verschillende zintuigen aangesproken. Leraren hebben aandacht voor de veranderingen in de natuur door het nabije park met vijver in verschillende seizoenen te laten waarnemen. Enkele groepen zetten zaai- en plantactiviteiten op. De dagelijkse weerwaarnemingen krijgen ook een plaats in de klaswerking. De weerkalender is echter niet altijd afgestemd op het ontwikkelingsniveau van de groep. De kleuterafdeling zet eveneens in op gezonde voedingsgewoonten bij de wekelijkse fruitdag en bij de uitwerking van een thema over voeding. Bovendien hecht ze veel belang aan de sanitaire en hygiënische opvoeding. Illustratief zijn de verschillende stappenplannen om hygiënische gewoonten te stimuleren.

Personen tekenen en schilderen, bewegings- en oriëntatiespellen dragen bij tot het domein 'ruimte'. In bepaalde groepen zijn in sommige speelwerkhoeken structuren aangebracht, die het opruimen en de zelfstandigheid bij de kleuters stimuleren. De school heeft ook aandacht voor verkeer en mobiliteit. Zo werken de meeste groepen een verkeersthema uit en zet de werkgroep 'schoolvervoerplan' geregeld acties op, om de verkeersveiligheid van de kinderen te bevorderen.

Het domein 'tijd' krijgt zijn plaats bij het dagelijkse gebruik van kalenders en tijdmeters, bij het chronologische ordenen en het navertellen. De dag- en weekkalender zijn echter in meerdere groepen niet aangepast aan het ontwikkelingsniveau van de kinderen.

De talige en wereldoriënterende inhouden komen geïntegreerd in het klasthema aan bod. Zo kadert de additionele hulp door de zorgleraren in het lopende klasthema. Naar verluidt, is dat bij de voorbereidende schrijfactiviteiten door de gymleraar niet het geval.

De leraren doen inspanningen om meerdere speelwerkhoecken te verrijken vanuit het klasonderwerp. Sommige worden ook talig verrijkt en in meerdere groepen is er een aparte themahoek. Omdat de leraren de leerplandoelen intentioneel bewaken en de schoolspecifieke 'leerlijnen wereldoriëntatie' als leidraad gebruiken, is de gradatie in de thema-inhouden over de groepen heen verzekerd. Er zijn echter enige breuklijnen in kalenders en de gradatie in de voorstelling van registratieborden is niet altijd gewaarborgd. Om de drempel naar het lager onderwijs te verlagen, organiseert de oudste kleutergroep frequent integratieactiviteiten met het eerste leerjaar, in de vorm van onder meer gezamenlijke uitstappen en kookateliers.

De thema-uitwerking beoogt een brede en harmonische ontwikkeling. In de kortetermijnplanning richten de geselecteerde doelen van één opvoedende activiteit zich vaak op leerplandoelen van meerdere leergebieden. Ook de activiteitenfiches focussen doorgaans op leerplandoelen uit meerdere leergebieden. Het geobserveerde hoekenwerk getuigde in zekere mate van een brede uitwerking van de thema's. Naast motorische kwamen ook de cognitieve activiteiten voor, maar de dynamisch-affectieve component werd niet expliciet aangesproken.

De frequente keuzeactiviteiten geven aanleiding tot kinderinitiatief, dat de motivatie verhoogt en dat bijdraagt tot een positief zelfbeeld. Het spel en het werk in kleine groepen stimuleren de samenwerking en de communicatie onder de kinderen. Het gevarieerde aanbod in de meeste speelwerkhoecken biedt kansen om te exploreren en te experimenteren. Het gebruik van het takenbord stimuleert hun zelfstandigheid.

Tijdens de bijgewoonde klassikale momenten waren de kinderen weinig actief. Sommige leraren werkten vrij sturend, waardoor ze weinig kansen tot ondernemend leren boden en weinig ruimte lieten voor kinderlijke inbreng. Vooral bij de gedifferentieerde activiteiten in kleine groepen en in sommige zorgverbredende interventies waren kinderen gemotiveerd bezig.

Curriculum
Onderwijsorganisatie
Onderwijstijd
Klasmanagement

De kleuterafdeling opteert voor vier leeftijdsgroepen en wendt de SES-lestijden (sociaal-economische status) geïntegreerd aan. Tijdens de geobserveerde activiteiten werd de onderwijstijd niet altijd efficiënt gebruikt. De veelvuldige toiletbezoeken en het eet- en drinkmoment namen vooral bij de jongste kinderen te veel tijd in beslag.

Conform de zorgvisie hebben leraren oog voor een veilig klasklimaat. De meesten geven blijk van een mensontmoetende omgangsstijl. Ze bouwen een cyclisch dagverloop op, met afwisselend klassikale en gedifferentieerde activiteiten. Doorgaans lopen de klassikale momenten te lang uit. Leraren spannen zich in om met de kinderen Standaardnederlands te spreken. Ze proberen voor hen een taalvoorbeeld te zijn. Sommige leraren spreken dialectisch, maken gebruik van de pedagogische echo, waarbij de leraar het antwoord van de kinderen herhaalt, of stellen gesloten vragen.

Materieel beheer
Uitrusting
Ontwikkelingsmaterialen

De kleuterafdeling beschikt over het algemeen over vrij enge klaslokalen voor het aantal kinderen. Sommige beschikken over een 'verdieping' en leraren verruimen het lokaal met de gang. Doorgaans zijn er duidelijk afgebakende speelwerkhoecken, waarin kinderen zich kunnen terugtrekken om geconcentreerd bezig te zijn. In sommige lokalen dringt een meer functionele inrichting zich op. De meeste dynamisch-affectieve hoeken zijn goed uitgerust en komen vrij uitdagend over. Er is over het algemeen een computerhoek. In meerdere

groepen is de ontvangsthoeke te eng voor het aantal kinderen. In de meeste groepen is er een permanente verkleedhoek. Leraren maken soms gebruik van een verteltafel om de beoogde woordenschat doelgericht vast te zetten.

De kleuterafdeling heeft voldoende ontwikkelingsmateriaal om de taalontwikkeling en wereldoriënterende competenties te stimuleren. Leraren vervaardigen zelf veel materiaal, zoals digitale prentenboeken. De groepen beschikken over een veelheid aan materialen om de grove en fijne motoriek te bevorderen. Illustratief zijn het rollend materiaal, de schildersezels en/of tekenborden om te werken in het verticale vlak. Er zijn doorgaans voldoende puzzels, die volgens het aantal stukken zijn geordend. In de meeste groepen is er een functionele spiegel-ten-voeten-uit.

Het boekenaanbod houdt gewoonlijk verband met het lopende klasthema en is uitnodigend opgesteld. In sommige groepen is er een gevarieerd aanbod, maar in de meeste beperkt het zich tot kijkboeken.

De kalenders en andere registratieborden zijn niet altijd afgestemd op het ontwikkelingsniveau van de kinderen. Zo zijn de weekkalender en de voorstelling van de dagfries boven de mogelijkheden van de jongere kinderen. De weerkalender bevat bij de oudere kleuters slechts een beperkt aantal aspecten.

Evaluatie
Evaluatiepraktijk

*Evenwichtig en representatief
Kindvolgsysteem
Gericht op bijsturing*

Leraren volgen de kinderlijke ontwikkeling op door middel van observaties, de 'kindtekening' en genormeerde tests bij de vier- en vijfjarigen. Daarnaast screenen leraren welbevinden, betrokkenheid en enkele andere sociaal-emotionele aspecten. Bovendien doet een aantal geselecteerde competenties per leeftijdsgroep dienst als diagnostische observatie.

De observaties nemen een veelheid van vormen aan: van 'schrappijsten' over screenings naar korte verbale gegevens. Deze observatiestrategie is weinig functioneel. Verder beschikken leraren niet over gemeenschappelijke criteria om de kinderen gelijkgericht te screenen. Bovendien zijn de geselecteerde observaties te weinig congruent met de beoogde doelen. De 'kindtekening' (proef van Goodenough) wordt niet verwerkt, zodat deze evaluatievorm weinig meerwaarde biedt.

Uit de geobserveerde momenten blijkt dat het veelal nog een gewoonte is dat de leraar zelf evalueert. Verder zijn in de weekplanning geen evaluaties van opvoedende activiteiten opgenomen.

De talrijke observatiegegevens en de testresultaten worden gesynthetiseerd in het kindvolgdossier, dat eveneens dienst doet als kindvolginstrument. Het beoogt de brede ontwikkeling van de kinderen te volgen. Ook hier ontbreken gemeenschappelijke criteria om het instrument gelijkgericht vulling te geven.

De observaties en de genormeerde tests geven aanleiding tot zorgverbredende talige, sociaal-emotionele en motorische interventies. Dat is voor wereldoriënterende inhouden zelden het geval.

Begeleiding
Leerbegeleiding

*Beeldvorming
Zorg*

Leraren hebben bij de overgang van de kinderen een vrij genuanceerd beeld over onder meer de talige ontwikkeling van de kinderen vanuit de diagnostische observatie en het overgangsgesprek. Voor wereldoriënterende inhouden is dat veel minder het geval.

Op basis van observaties en testresultaten bepaalt vooral de titularis welke kinderen aanvullende ondersteuning krijgen. De zorgleraren nemen deze additionele hulp over het algemeen op zich, die zowel preventief als repetitief kan zijn. Taalzwakkere en anderstalige kinderen worden extra begeleid. De

geobserveerde momenten geven een wisselend beeld. Sommige zorgleraren werken doelgericht en geïntegreerd binnen het klasthema. Ze focussen in voldoende mate op de streefwoordenschat en gaan uit van doe-activiteiten. Deze geobserveerde interventies getuigen van een kwaliteitsvolle praktijk. De zorgverbredende interventies missen echter doelen op langere termijn en een zekere systematiek, waardoor de effectiviteit ervan bemoeilijkt wordt. Sommige hebben plaats in de gang bij gebrek aan lokalen. Voor wereldoriënterende aspecten worden zelden zorgverbredende acties opgezet.

Professionalisering
Deskundigheidsbevordering
Interne expertise
Nascholingen

Leraren plegen frequent overleg. Ook op de personeelsvergaderingen zijn er momenten ingeroosterd om te leren van en met elkaar. Dat resulteert in een gemeenschappelijke benadering en in een graduele aanpak van het onderwijsaanbod over de groepen heen. De kleuterafdeling beschikt over voldoende praktijkgerichte informatiebronnen om de talige en wereldoriënterende ontwikkeling van de kinderen te ondersteunen.

De laatste jaren zet de kleuterafdeling sterk in op taalbeheersing van de kinderen, zowel in teamgerichte als individuele professionaliseringsinitiatieven. Ze wordt daarbij sterk ondersteund door diverse bijscholings- en begeleidingsinstanties. Het effect ervan is merkbaar op de klasvloer. Zo maken leraren gebruik van eigentijdse activiteiten zoals de verteltafel, de themahoek en de kamishibai. Ook vanuit het 'SES-plan' wil de kleuterafdeling de taalvaardigheid van de kinderen optimaliseren. Daartoe heeft de school voor woordenschat, lezen en schrijven een reeks acties opgezet op school-, leraar- en kindniveau, waarbij er aandacht is voor gradatie over de leeftijdsgroepen heen.

3.1.1.4 Lager onderwijs: Nederlands

Voldoet

De lagere afdeling bereikt in voldoende mate de eindtermen van Nederlands. Het leerplangerichte en graduele onderwijsaanbod, de sterke aandacht voor taalbeheersing en expliciete woordenschatverwerving en de specifieke begeleiding van de anderstalige leerlingen zijn daarvan de pijlers.

Curriculum
Onderwijsaanbod
Referentiekader
Planning
Evenwichtig en volledig
Samenhang
Brede harmonische vorming
Actief leren

Om het onderwijsaanbod vulling te geven, werkt de lagere afdeling met onderwijsleerpakketten uit de handel, die nauw aansluiten bij de krachtlijnen van het gevolgde leerplan. Leraren onderschrijven de principes van taalvaardigheidsonderwijs. Ze zorgen voor een positief en veilig klasklimaat, hebben veelal aandacht voor betekenisvolle taken en voor een gerichte ondersteuning door interactie. Volgens de uitgangspunten van de school dient de doelstelling van het taalonderwijs de verbreding en de verdieping van de taalvaardigheid van de leerlingen te zijn, zodat ze in communicatieve situaties tot een aangepast taalgedrag komen. Uit klasobservaties blijkt dat leraren deze visie grotendeels in praktijk brengen, hoewel bij technische taalaspecten niet de taal van het kind, maar de moeilijkheden van de taal vaak uitgangspunt zijn.

Leraren werken planmatig en in zekere mate doelgericht. Voor de planning van de diverse domeinen zijn de onderwijsleerpakketten richtinggevend. De weekplanning volgt meestal het lessenrooster en bevat de geplande dagelijkse activiteiten met doelen uit het pakket, leerplandoelen of eigen verwachtingen. Sommige leraren formuleren een beperkt aantal concreet-operationele doelen. Het is geen traditie dat leraren gedifferentieerde verwachtingen registreren.

De analyse van de kortetermijnplanning leert dat de verschillende leerdomeinen voldoende aanbod komen, maar dat er een zeker onevenwicht is in het talige aanbod. Het technische aspect van de taal krijgt behoorlijk wat onderwijstijd toebedeeld. Dat is ten koste van doelgerichte luister- en spreekactiviteiten. Lezen wordt frequent georganiseerd en schrijven wordt voldoende geprogrammeerd. Vanuit het 'SES-plan' werken leraren dit schooljaar aan creatieve schrijftaken om de schriftelijke expressie te verbeteren.

De leerinhouden worden thematisch aangeboden vanuit het onderwijsleerpakket, dat een samenhang van de leerdomeinen beoogt. Door het consequente gebruik van de onderwijsleerpakketten vertrouwen leraren erop dat ze voldoende gradatie binnen en over de leerjaren heen realiseren.

Conform het pedagogisch project, dat het belang van de kennis van het Nederlands beklemtoont, zetten leraren sterk in op de taalbeheersing van de leerlingen via expliciete woordenschatverwerving. Ze gebruiken daartoe een gemeenschappelijke didactiek, waarbij de themagebonden woordenschat via associatie wordt uitgebreid. Dagelijks organiseren ze gevarieerde spellen om deze uitgebreide streefwoordenschat te verankeren.

Leraren besteden veel aandacht aan de leesopvoeding. De leesteknik, het begrip en de -beleving krijgen daarbij voldoende kansen. In opvolging van het 'SES-plan' organiseren leraren diverse gevarieerde leesactiviteiten. Naast de klassikale lessen zetten ze dagelijks een moment individueel vrij lezen op. De eerste graad doet aan 'samenlezen', waarbij de leerlingen van de eerste en tweede klas samen een boek doornemen. Het eerste leerjaar leest ook voor de groep van de oudste kleuters voor. De tweede graad organiseert 'hoekenwerk lezen'. Over het algemeen wordt er frequent voorgelezen en krijgen leerlingen extra opdrachten begrijpend lezen als huiswerk. Verder is er voor bepaalde leerlingen extra leesbegeleiding na de schooluren en gaan leerlingen periodiek naar de openbare bibliotheek om adequaat bibliotheekgedrag te stimuleren. Tijdens de bijgewoonde taalactiviteiten lag de nadruk op betekenisvolle taken, waarbij taal fungeert als middel en niet als doel, conform de schoolvisie. Leraren hadden echter minder aandacht voor een adequate leeshouding en sommige leerlingen van de bovenbouw deden nog aan 'bijwijzen met de vinger', die het vergroten van het leesveld bemoeilijkt. Het strategische leesonderwijs komt in de meeste groepen goed tot zijn recht. Zo krijgt naast het leesproduct ook het proces de nodige aandacht. Naar verluidt, heeft de lagere afdeling een specifieke methodiek, om het vloeiend lezen intentioneel te bevorderen, afgebouwd. De meeste leerlingen hebben echter nood aan bijkomende doelgerichte leesbeurten om de lage leesteknische resultaten te verhogen.

Het aanbod van luisteractiviteiten wordt hoofdzakelijk bepaald door het onderwijsleerpakket. Uit klasobservaties concluderen we dat leraren bij klassikale opdrachten de gewoonte hebben om een luister-, kijk- of leesopdracht vooraf te formuleren, zodat de leerlingen hun luister-, kijk- of leesstrategie daarop kunnen afstemmen.

Spreekt krijgen kansen in de vorm van onder meer een klasgesprek of een spreekbeurt. In meerdere groepen komt spreken, als zelfstandige activiteit, veeleer beperkt voor. Tijdens geobserveerde lessen stimuleerden leraren te weinig het interactieve spreken onder meer door de weinig functionele opstelling van de leerlingen. Verder spraken leerlingen heel stil, wat het wederzijdse reageren bemoeilijkt. Bovendien maakten leraren de leerlingen zelden attent op het foutieve mondelinge taalgebruik en corrigeerden ze zelden de taaluiting volgens het 'principe van modeling'. In de meeste groepen is er wel geregeld

aandacht voor interactief leren, dat een beroep doet op luister- en spreekvaardigheden. De beoogde lesdoelen van zowel luisteren als spreken vertonen weinig gradatie. Bovendien is er nood aan een leerjaaroverschrijdende strategische aanpak van deze leerdomeinen.

Er zijn initiatieven om vooral het zakelijk schrijven te bevorderen. Leraren hebben een zicht op de gradatie in het stellen: van mondeling over grafisch naar het zich schriftelijk uitdrukken. Vooral uniform 'stellen' komt aan bod met een variatie aan stelvormen. Leerlingen mogen onder meer een klasdagboek invullen, een brief schrijven of een uitnodiging opmaken. Daarbij krijgen de schrijfstrategieën de nodige aandacht. Er zijn ook mogelijkheden om zich schriftelijk te uiten in andere leergebieden. Creatief schrijven is beperkt. In opvolging van het 'SES-plan' werken leraren aan creatieve schrijftaken en aan 'schrijfwijzers'. Het is geen gewoonte om geregeld 'steloefeningen' aan te bieden voor de grote groep anderstalige leerlingen, die moeilijkheden heeft met de woordvolgorde bij de mondelinge en schriftelijke uitdrukking. Leraren hechten verhoudingsgewijs veel belang aan taalsystematiek en vooral aan spelling. Tijdens bijgewoonde activiteiten gaf de aanpak blijk van een deductieve benadering en kwam het kinderlijke analogische denken te weinig aan bod.

De lagere afdeling heeft enige aandacht voor het schrijven als motorische vaardigheid. Ze beschikt over een uniform normschrift. Leraren beogen een goed leesbaar schrift in een vlot tempo. Ze hebben oog voor het schrijfproduct, maar hebben onvoldoende aandacht voor een procesgerichte begeleiding.

Tijdens de bijgewoonde taalactiviteiten waren de leerlingen doorgaans actief en gemotiveerd bezig door de interactieve en coöperatieve werkvormen, waarbij de leerlingen diverse rollen moeten opnemen.

Curriculum
Onderwijsorganisatie
Onderwijstijd
Klasmanagement

Alle leraren programmeren een voldoende aantal lestijden Nederlands per week, conform de richtlijnen uit het schoolwerkplan. Tijdens de bijgewoonde taallessen werd de onderwijstijd meestal efficiënt gebruikt.

Leraren getuigen van een begeleidende onderwijsstijl en van een pedagogische houding die gekenmerkt is door respect, waardering en een zekere empathie. Ze stimuleren de leerlingenactiviteit door gevarieerde werkvormen. Ze wisselen korte klassikale instructiemomenten af met intens individueel of groepswork. Meerdere leraren doen inspanningen om een duidelijke instructietaal te gebruiken. Ze hebben aandacht voor een verzorgd taalgebruik, maar sommigen hebben problemen met bepaalde dialectische klanken en met een functionele vraagstelling. Ze stellen aanvul-, gesloten en/of definitievragen.

Materieel beheer
Uitrusting
Leermiddelen

De school beschikt over voldoende onderwijsleermiddelen om de taalvaardigheid van de leerlingen te verhogen. In opvolging van het 'SES-plan' richten leraren een themahoek in, met de themawoordschat of met boeken om de leesbeleving te bevorderen. De klasbibliotheken zijn goed uitgerust en er zijn voldoende aangepaste woordenboeken. In alle klassen hangen talige referentiekaders. Ze focussen vooral op het technische aspect van de taal. Slechts weinige verwijzen naar strategisch taalonderwijs.

Evaluatie
Evaluatiepraktijk
Evenwichtig en representatief
Leerlingvolgsysteem
Gericht op bijsturing

De evaluatiepraktijk focust doorgaans op alle leerdomeinen. Het nazicht van het schriftelijke kinderwerk gebeurt regelmatig. De feedback is vaak weinig adequaat.

De lagere afdeling evalueert de vorderingen van de leerlingen met eigen, methodegebonden, genormeerde en koepelgebonden centrale toetsen. De evaluatie wordt uitgedrukt met een beperkte kleurencode, wat een genuanceerd beeld van de vorderingen bemoeilijkt. Sommigen breiden de afgesproken kleurencode uit. Leraren hebben nood aan gemeenschappelijke afspraken om gelijkgericht te evalueren en te rapporteren.

Op basis van genormeerde toetsen voor technisch lezen scoren de leerlingen doorgaans laag, maar de voorgelegde resultaten tonen aan dat ze voor die geselecteerde doelen vooruitgang boeken. Op de genormeerde toetsen van spelling scoren de meeste leerlingen zwak, hoewel veel onderwijstijd wordt toegemeten aan dit technische aspect van de taal. De meesten behalen eveneens zwakke resultaten op de genormeerde toetsen van luisteren en begrijpend lezen. Nagaan in welke mate de leerlingen de leerplandoelen bereiken, gebeurt het duidelijkst op het einde van de basisschool. De resultaten op de koepelgebonden centrale proefwerken van de laatste vijf schooljaren tonen aan dat de leerlingen behoorlijk presteren en dat de gemiddelde scores meestal hoger liggen dan die van de referentiegroep.

De vorderingen van luisteren, spreken, lezen, spellen, schrijven en taalbeschouwing worden over de groepen heen opgevolgd in het kindvolgdossier. Ook hier zijn gemeenschappelijke criteria en een genuanceerde waardering een noodzaak.

De genormeerde en methodegebonden toetsen worden doorgaans verwerkt en geven aanleiding tot zorgverbredende maatregelen. Leraren gaan doorgaans de frequentie van de fouten na en maken foutenanalyses die het remediërend handelen aansturen.

Begeleiding
Leerbegeleiding
Beeldvorming
Zorg

Bij de overgang van de leerlingen hebben leraren meestal een vrij genuanceerd beeld van het taalniveau van de leerlingen vanuit het overgangsgesprek en het kindvolgdossier.

De titularissen doen inspanningen om samen met de zorgleraren de preventieve basiszorg en de verhoogde zorg op de klasvloer te concretiseren, onder meer door vormen van differentiatie. Zo zijn verlengde instructie en de opdeling in vorderingengroepen een vast gebruik. De aanvullende specifieke ondersteuning voor de taalzwakkere leerlingen is in handen van de zorgleraren. Deze zorgverbredende interventies zijn preventief, repetitief of remediërend van aard en hebben hoofdzakelijk tot doel spellen en lezen bij te werken. Bepaalde leerlingen worden ondersteund door sticordi-maatregelen (stimuleren, compenseren, remediëren, dispensereren) of volgen een individueel leertraject. De zorgverbredende interventies zijn in zekere mate doelgericht. De meeste missen doelen op langere termijn en een zekere systematiek. De kwaliteit van de zorginterventies wordt belemmerd door de te krappe materiële infrastructuur. Zo moet de klasexterne begeleiding plaatshebben in de gang, waar de nodige ondersteunende onderwijsleermiddelen ontbreken.

Professionalisering
Deskundigheidsbevordering
Interne expertise
Nascholingen

De voorbije jaren hebben leraren deskundigheid opgebouwd ten aanzien van taalvaardigheidsonderwijs. Ze hebben een zicht op het taalverwervingsproces van leerlingen. Klasobservaties geven aan dat de krachtlijnen van het taalvaardigheidsonderwijs tot het gemeenschappelijke gedachtegoed behoren. In dat opzicht is de taal van het kind nog te weinig het uitgangspunt van het taalgebeuren en zijn er nog enkele domeinspecifieke werkvelden. Zo is handschriftontwikkeling een aandachtspunt.

De school beschikt over voldoende naslagwerken en oefenmateriaal om lees- en spellingmoeilijkheden aan te pakken.

Op studiedagen en personeelsvergaderingen staat Nederlands vaak in de focus. Zowel lezen, taalbeschouwing als spellen en woordenschat stonden de laatste jaren op de bijscholingsagenda. Dit schooljaar werkt de lagere afdeling aan schrijven. Ze wordt daarbij ondersteund door een externe bijscholingsinstantie.

3.1.1.5 Lager onderwijs: wereldoriëntatie

Voldoet niet

De lagere afdeling bereikt de eindtermen van wereldoriëntatie in onvoldoende mate. Het onderwijsaanbod beoogt te weinig alle leerdomeinen. Bovendien is de evaluatiepraktijk onvoldoende en zijn de outputresultaten zwak.

Curriculum
Onderwijsaanbod
Referentiekader
Planning
Evenwichtig en volledig
Samenhang
Brede harmonische vorming
Actief leren

De leraren gebruiken het leerplan van de onderwijskoepel als richtinggevend referentiekader. Ze willen de leerlingen kennis, inzicht en vaardigheden laten verwerven om zichzelf en de omringende wereld te verkennen en te begrijpen. Om het wereldoriënterende aanbod vulling te geven, maken leraren gebruik van de schoolspecifieke 'leerlijn wereldoriëntatie', van allerlei informatiebronnen en van de eigen ervaring. Daarnaast is een onderwijsleerpakket uit de handel inspirerend in de derde graad.

Conform het leerplan opteert de school voor een thematische benadering, waarbij leerlingen naar de werkelijkheid leren kijken vanuit verschillende invalshoeken. De klaspraktijk toont echter aan dat sommige leraren problemen hebben met de thematische ordening van de leerinhouden, waardoor ze het principe van de multiperspectiviteit niet altijd in praktijk brengen. Zo komt binnen een thema vaak slechts een beperkt aantal leerdomeinen effectief aan bod. Onderwerpen zoals 'Sporen in het verleden' en 'Reis door de tijd' verraden een eenzijdige benadering, waardoor het inzicht van de leerlingen in de samenhang van de leerinhouden in het gedrang komt.

De leraren werken planmatig. De planning van de taalthema's zijn richtinggevend voor de onderwerpen van wereldoriëntatie. Leraren beschikken doorgaans over een inventaris van leerplandoelen per thema. Sommigen leggen een schriftelijke voorbereiding voor, waarin de inhoud van de onderwerpen is vastgelegd. Leraren werken in zekere mate doelgericht. In hun weekplanning formuleren sommigen terecht een beperkt aantal concreet-operationele lesdoelen. Anderen registreren vooral leerplandoelen, waardoor de doelgerichtheid van de leeractiviteit bemoeilijkt wordt. Verder expliciteren leraren zelden gedifferentieerde verwachtingen.

Het onderwijsleeraanbod bestrijkt de meeste leerdomeinen. Techniek komt echter in sommige groepen minder doelgericht aan bod en focust doorgaans op een te beperkt aantal leerplandoelen.

De wereldoriënterende activiteiten bieden ruime kansen tot een werkelijkheidsnabije benadering. Leraren organiseren geregeld waarnemingen

binnen en buiten de klas. Ze zetten leeruitstappen op die refereren aan natuurlijke, culturele en/of historische aspecten. Ze maken ook regelmatig gebruik van mogelijkheden van het plaatselijke milieu om de werkelijkheid te verkennen. Zo wordt in meerdere leerjaren het nabije park met de vijver in verschillende seizoenen bezocht om de veranderingen in de natuur waar te nemen. Leraren hebben de plaatselijke informatie nog niet gebundeld in een 'omgevingsboek'. Daarnaast organiseert een leerjaar meerdaagse extramurale activiteiten. In alle groepen komt de actualiteit regelmatig aan bod. De actuele gebeurtenissen worden in meerdere groepen geduid en verwerkt in een tijds- en ruimteperspectief.

De schoolspecifieke 'leerlijn wereldoriëntatie', geënt op het leerplan, geeft de leerinhouden per leerjaar aan en dient continuïteit en gradatie in het onderwijsaanbod te waarborgen. Dat is echter soms niet het geval. Zo worden realisaties uit het vorige leerjaar onvoldoende benut om het tijd- en ruimtebegrip geleidelijk te laten groeien. Verder manifesteren zich breuklijnen in het aanbod en gebruik van referentiekaders en signaleert het kinderwerk overlappingsen. Conform het pedagogisch project, dat opteert voor samenhang, belichten de meeste thema's de werkelijkheid vanuit diverse werkelijkheidsdomeinen. De horizontale samenhang komt soms in het gedrang door het onevenwicht tussen de thematische benadering enerzijds en de cursorische en geïsoleerde aanpak van leerinhouden anderzijds.

De wereldoriënterende leerinhouden hebben doorgaans ook linken met domeinen van muzische vorming. De meerdaagse extramurale activiteiten vertonen een meer uitgesproken projectmatige aanpak, waarbij de samenhang tussen verschillende leergebieden meer tot zijn recht komt.

Wereldoriëntatie is sterk opvoedend van aard en streeft diverse educaties na. Vanuit de specifieke leerlingeninstroom en bij de uitwerking van bepaalde thema's, zoals het klasoverschrijdende 'project Afrika' hebben leraren aandacht voor de multiculturele vorming. Thema's over het lichaam en de seksuele voorlichting beogen de gezondheids- en seksuele educatie. Musea- en theaterbezoek bevorderen de kunstzinnige vorming en stimuleren de vrijetijdsopvoeding. Consumentenopvoeding staat in de focus bij thema's over geld en reclame. Conform het pedagogisch project wordt de natuur- en milieueducatie frequent beoogd. De school behartigt ook de verkeersopvoeding. Naast de klasgebonden activiteiten, zet de werkgroep 'schoolvervoerplan' verkeersveilige acties op.

De verwerking van de leerinhouden biedt mogelijkheden om ICT (informatie- en communicatietechnologie) functioneel in te schakelen en om transferabele vaardigheden te verwerven. Leren leren en sociale vaardigheden krijgen kansen en leraren hebben bijzondere aandacht voor het bronnengebruik.

De uitwerking van de thema's geeft aanleiding tot gevarieerde didactische werk- en groeperingsvormen en dito leerlingenactiviteiten. Daarbij focussen leraren vooral op de leerplandoelen van 'mens' en 'maatschappij'. Tijdens de bijgewoonde leeractiviteiten primeerden coöperatieve werkvormen, waarbij de leerlingen diverse rollen opnamen, en die het leren van en met elkaar bevorderden.

Curriculum
Onderwijsorganisatie
Onderwijstijd
Klasmanagement

De lessenroosters geven een voldoende aantal lestijden wereldoriëntatie per week aan, volgens de richtlijnen van het schoolwerkplan. De analyse van de weekplanning toont echter dat in bepaalde groepen het minimum soms niet wordt gehaald, waardoor het bereiken van de leerplandoelen wordt gehypothekeerd.

Conform het pedagogisch project gaan de leraren respectvol met de leerlingen om. Tijdens de bijgewoonde leeractiviteiten gaven ze blijk van een empathische houding en een begeleidend lerarenstijl.

Materieel beheer
Uitrusting
Leermiddelen

De school beschikt over voldoende onderwijsleermiddelen om de leerplandoelen te bereiken. Doorgaans is een 'themahoek' ingericht, die vooral documentaire lectuur bevat. Het is geen gewoonte dat een 'natuur-' of een 'levend hoekje' wordt geïnstalleerd.

De referentiekaders van tijd en ruimte zijn over het algemeen passend voor de betrokken groep. De tijdsstructuren zijn geïllustreerd, worden dynamisch gebruikt en hangen doorgaans binnen een goed bereikbare plaats. Provinciekaarten zijn echter niet aanwezig en sommige kaarten zijn te klein voor klassikaal gebruik. Bovendien zijn de referentiekaders nog onvoldoende uitgangspunt voor het volgende leerjaar. Sommige leraren zijn zich nog weinig bewust van de verschillende oefenvormen die bij een tijdsstructuur aan bod kunnen komen om het historische tijdsbesef te laten groeien.

Evaluatie
Evaluatiepraktijk
Evenwichtig en representatief
Leerlingvolgsysteem
Gericht op bijsturing

De evaluatie van wereldoriëntatie gebeurt op verschillende manieren. Naast de harde evaluatie zijn er ook vormen van zachte evaluatie. Sommige leraren evalueren systematisch na een uitgewerkt thema. Ze gebruiken daartoe gevarieerde evaluatievormen. Sommigen evalueren te weinig doelgericht en kunnen onvoldoende aantonen dat de leerlingen de beoogde leerplandoelen bereiken. De quotering van de resultaten gebeurt met een kleurencode, die weinig genuanceerd en weinig transparant is.

De evaluatie gaat vooral de beoogde (leerplan)doelen op het vlak van 'kennen' en in zekere mate van 'kunnen' na. De toetsen peilen doorgaans weinig naar inzichten en attitudes. De vraagvormen zijn soms weinig gevarieerd en vaak niet aangepast aan het ontwikkelingsniveau van de kinderen. Zo zijn er in de bovenbouw nog tweekeuzevragen. Bovendien krijgen leerlingen weinig kansen om zichzelf te evalueren.

De resultaten op de koepelgebonden centrale toets fluctueren, maar scoren de laatste twee schooljaren onder het gemiddelde van de referentiegroep. Op het peilingsonderzoek van de Vlaamse overheid waren dagelijkse tijd, maatschappij en ruimtegebruik zwak. Kaartvaardigheid en bronnengebruik daartegen behaalden een bevredigend resultaat.

De school volgt het verwerven van wereldoriënterende sleutelbegrippen, basisinzichten en vaardigheden nog niet op over de leerjaren heen. De vorderingen van de wereldoriënterende competenties zijn nog niet opgenomen in het kindvolgdossier.

Sommige leraren verwerken de toetsresultaten met het oog op een klassikale of individuele bespreking als remediëring.

Begeleiding
Leerbegeleiding
Beeldvorming
Zorg

Bij de aanvang van het schooljaar hebben leraren een vaag beeld over de wereldoriënterende verworvenheden van de leerlingen. Als een bepaald aspect sterk uitvalt, komt dat wel ter sprake tijdens het overgangsgesprek.

Tijdens de lessen wereldoriëntatie differentiëren sommige leraren naar niveau en/of naar tempo. Soms is er differentiatie naar interesse. Zo mogen de leerlingen een onderwerp kiezen om daarover informatie te verzamelen en die naar voren te brengen.

Het is geen gewoonte dat de lagere afdeling ten aanzien van wereldoriënterende inhouden intentionele zorgverbreedende interventies opzet.

Professionalisering
Deskundigheidsbevordering
Nascholingen
Interne expertise

De lagere afdeling werkte de laatste jaren intensief aan dit leergebied en stelde op basis van het leerplan graduele leerlijnen op. Ze deed inspanningen om een gelijkgerichte visie op kwaliteitsvol onderwijs in wereldoriëntatie te bevorderen. De nieuwe leerplannen 'techniek' en 'natuur' werden geïntroduceerd, maar de doelen van techniek worden doorgaans nog onvoldoende in praktijk gebracht. De school beschikt over voldoende achtergrondinformatie om het wereldoriënterende aanbod vorm te geven.

Op pedagogische studiedagen, personeelsvergaderingen en andere overlegmomenten werden diverse pedagogisch-didactische aspecten besproken en uitgewerkt. Enkele leraren participeerden ook aan individuele nascholing over die leergebied.

3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?

Voldoet niet

De Gemeentelijke Basisschool 'De Vijvers' maakt gebruik van dezelfde infrastructuur als een Franstalige basisschool. De afspraken binnen beide scholen zijn echter vaak verschillend, waardoor de samenwerking niet altijd optimaal verloopt. Het gebruik van de gymzaal is gemeenschappelijk en ook de toiletten worden in nood gemeenschappelijk gebruikt.

De school gaat op systematische wijze de situatie op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne na. Dat blijkt uit de verplichte controles die worden uitgevoerd. Daardoor kent de school de tekorten die dienen weggewerkt te worden. Planningsdocumenten, zoals het globaal preventieplan en het jaaractieplan, worden schooloverstijgend opgesteld, maar spelen nog te weinig in op de schoolspecifieke context. De school geeft tweewekelijks tekorten rechtstreeks door aan de technische dienst van de gemeente. Sommige tekorten uit de verplichte controles werden weggewerkt, maar er zijn ook situaties die geen oplossing krijgen. Door de sterke groei van de Franstalige school en het licht stijgend aantal leerlingen in de Nederlandstalige wordt de lokalennood van de Nederlandstalige school steeds nijpender. Zo doet het kantoor van de directeur ook dienst als kopieerlokaal en leraarskamer. Door de te kleine kleutereetzaal dienen meerdere kleuters in de klas te eten. Verder dienen de zorginterventies en de lessen van sommige levensbeschouwelijke vakken in de gang plaats te vinden. Ten slotte doet de kleine afgebakende ruimte niet alleen dienst als eetzaal voor de lagere afdeling, maar wordt ze ook als locatie voor de voor- en naschoolse kinderopvang gebruikt. Zowel de veiligheid, het gebruikerscomfort als de functionaliteit komen in het gedrang.

Wat de inspectie tijdens de doorlichting opmerkte bij haar bezoek aan verschillende klaslokalen en een aantal andere ruimtes, stemt overeen met de vaststellingen in de documenten van de diverse deskundigen. Er werden meerdere tekorten vastgesteld op het vlak van woonbaarheid en veiligheid. Aan sommige inbreuken uit zowel het brandpreventieverslag als het keuringsverslag van de elektrische installatie werd nog geen gevolg gegeven.

Er zijn eveneens tekorten op het vlak van gezondheid en hygiëne. De vroeger gesignaleerde tekorten betreffende de sanitaire installaties zijn nog niet volledig weggewerkt. De kleuterafdeling heeft daarenboven te kampen met schimmelvorming in sommige lokalen en met lawaai- en geurhinder door respectievelijk de bovengelegen gymzaal en de verouderde toiletten. Bovendien is de verzorgingsaccommodatie ontoereikend. Het hoofdzakelijk Franstalig onderhoudspersoneel valt niet onder de bevoegdheid van de schooldirecteur, wat de functionele uitvoering van het preventief onderhoudsprogramma bemoeilijkt.

Deze vaststellingen resulteren in een beperkt gunstig advies voor de erkenningsvoorwaarde woonbaarheid, veiligheid en hygiëne.

3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

Onderzochte erkenningsvoorwaarde	
Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (decreet bao - art. 62,6°)	ja
Neemt de school de reglementering inzake vakantieperioden en de aanwending van de onderwijstijd, zoals bedoeld in artikel 50 in acht? (decreet bao - art. 62,8°)	ja
Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding waarin de vereiste bepalingen zijn opgenomen? (decreet bao - art. 62,10°)	ja
Wordt de officiële school begeleid door de begeleidingsdienst van het GO!, OVSG of POV? (decreet bao - art. 62,§2,4°)	ja

3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

Onderzochte regelgeving	
Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 37)	ja
• geldelijke en niet-geldelijke ondersteuning die niet afkomstig is van de Vlaamse gemeenschap en de rechtspersonen die ervan afhangen	ja
• de bijdrageregeling	ja
• de engagementsverklaring tussen de school en de ouders waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen over het oudercontact, voldoende aanwezigheid, vormen van individuele leerlingenbegeleiding en het positieve engagement ten aanzien van de onderwijstaal	ja
• de afspraken in verband met het rookverbod	ja
• het orde- en tuchtreglement van de leerlingen met inbegrip van de beroepsmogelijkheden	ja
• de procedures volgens welke getuigschriften worden toegekend	ja
• de procedure volgens welke beroep kan worden ingediend tegen een beslissing van de klassenraad met betrekking tot het getuigschrift	ja
• bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis	ja
• de afspraken in verband met onderwijs aan huis	ja
• richtlijnen inzake afwezigheden en te laat komen	ja
• afspraken in verband met huiswerk, agenda's en rapporten	ja
• de wijze waarop de leerlingenraad in voorkomend geval wordt samengesteld	ja
Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (decreet bao - art. 37)	ja
Is er een schoolwerkplan waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 47)	ja
• de omschrijving van het pedagogisch project zijnde het geheel van fundamentele uitgangspunten dat het schoolbestuur voor de school vastlegt	ja
• de organisatie van de school en voornamelijk de indeling in leerlingengroepen	ja
• de wijze waarop de school het leerproces van de leerlingen beoordeelt en daarover rapporteert	ja
• de voorzieningen in het gewoon onderwijs voor leerlingen met een handicap of die leerbedreigd zijn, inclusief de werkvormen met andere scholen van gewoon/buitengewoon onderwijs	ja
• de wijze waarop de school via haar zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid werkt aan de optimale leer- en ontwikkelingskansen van al haar leerlingen	ja
Bezorgt de school de verplichte informatie aan de ouders correct bij de eerste inschrijving? (decreet bao - art. 28)	ja
Voert de school een zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid met het oog op de optimale leer- en ontwikkelingskansen van alle leerlingen? (decreet bao - art. 153 septies)	ja
Indien de school onthaalonderwijs voor anderstalige leerlingen organiseert, is er dan een individueel werkplan voor de leerling? (BVR personeelsformatie)	ja
Indien de school onthaalonderwijs voor anderstalige leerlingen organiseert, voorziet ze dan voor de leerkrachten nascholing taalvaardigheid en sociale integratie? (BVR personeelsformatie)	ja
Respecteert de school de voorgeschreven procedure die leidt tot het afleveren van een getuigschrift? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Bewaart de school de bepaalde lijsten, notulen en dossiers met betrekking tot het getuigschrift? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Respecteert de school de voorgeschreven procedure die leidt tot het afleveren van attesten aan leerlingen die geen getuigschriften krijgen? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Respecteert de school het recht op 28 lestijden per week? (decreet bao - art. 48)	ja

4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

4.1 Deskundigheidsbevordering

- Doelgerichtheid** De school heeft nog geen expliciete visie op deskundigheidsbevordering ontwikkeld. Ze kadert de professionele ontwikkeling van haar medewerkers in de bredere context van interne kwaliteitszorg, waarvan de professionele ontplooiing van de leraren een onderdeel is. Leraren onderschrijven dit gedachtegoed. De school heeft de cultuur om jaarlijks onderwijskundige prioriteiten uit te werken. Die ontstaan vooral vanuit ervaren noden van het team, maar ook vanuit actuele tendensen in het Vlaamse onderwijslandschap. Zowel de scholengemeenschap, op suggestie van de scholen, als het schoolteam bepalen deze vernieuwingsvelden, waaraan bijscholingsactiviteiten worden gekoppeld. De coördinerend directeur inventariseert de geplande bijscholing en stelt het nascholingsplan voor de hele scholengemeenschap samen, waarbij de samenhang tussen prioriteiten en professionaliseringsinitiatieven duidelijk is. Het aantal prioriteiten is meestal te uitgebreid en te verscheiden, wat de implementatie ervan bemoeilijkt. Bovendien worden de onderwerpen nog te weinig doelgericht uitgewerkt.
- Ondersteuning** De ondersteuning bestaat uit diverse interne en externe mogelijkheden tot professionele ontwikkeling, waaraan leraren zowel in teamverband als individueel participeren. De laatste jaren waren Nederlands en wereldoriëntatie de belangrijkste studiegebieden. De pedagogische studiedagen zijn doorgaans inzichtverruimend. Verder verrijken de personeelsvergaderingen met doorgaans onderwijskundige onderwerpen de onderrichtservaring. Deze goed gestructureerde bijeenkomsten bieden kansen tot collegiaal overleg, maar worden ook gebruikt om teamgerichte bijscholing op te zetten of om onderwijskundige onderwerpen uit te diepen. Daarbij zijn de zorgcoördinator, samen met de schoolleider, sterk ondersteunend. Daarnaast krijgen leraren klasgebonden begeleiding door externen. Dat is momenteel het geval voor ontluikende geletterdheid in het kleuteronderwijs en voor creatieve schrijftaken in de lagere afdeling. Leraren participeren eveneens aan individuele bijscholing op basis van eigen interesse. Die is soms ook ingegeven door de onderwijskundige prioriteiten of door de specifieke schoolopdracht. Deze sessies komen de deskundigheid van de betrokken leraren ten goede, maar de multiplicatie ervan is beperkt zodat ze weinig meerwaarde bieden voor het hele team. De zorgcoördinator en sommige zorgleraren doen bijzondere inspanningen om hun specifieke expertise uit te breiden. Het schoolinterne zorgoverleg, maar vooral de bijeenkomsten van de zorgcoördinatoren met de pedagogische begeleiding en met de coördinerend directeur bevorderen sterk de specifieke deskundigheid.
- Doeltreffendheid** Sommige leraren evalueren hun onderwijskundige handelen en leggen hun bedenkingen schriftelijk vast. Deze reflecties reiken toekomstgericht bouwstenen aan om hun pedagogisch-didactische deskundigheid te verhogen. Ten aanzien van het hele team gebeurt dat te weinig systematisch en te weinig gestructureerd.

De school heeft de gewoonte om de doeltreffendheid van de diverse professionaliseringsinitiatieven na te gaan. Leraren evalueren doorgaans de teamgerichte en individuele bijscholings sessies op de personeelsvergadering. Het is nog niet de gewoonte om op het einde van het schooljaar het nascholingsplan met het hele team te evalueren en toekomstgerichte besluiten te trekken. De verwerking van sommige vernieuwingsinhouden tot op de klasvloer is soms bescheiden. Zo worden de nieuwe leerplandoelen voor techniek nog niet door iedereen in praktijk gebracht en hebben sommige leraren problemen met de thematische ordening van wereldoriënterende inhouden. Verder zijn de moeilijkheden van de taal nog uitgangspunt bij spelling.

Ontwikkeling Leraren zijn vernieuwings- en veranderingsbereid en willen zich op diverse vlakken ontwikkelen. Het effect van de bijscholingsinitiatieven ten aanzien van de woordenschatdidactiek, zijn zowel in het kleuter- als in het lager onderwijs merkbaar op de klasvloer. In de lagere afdeling is er nood aan praktijkgerichte bijscholing om het leerplan techniek in praktijk te brengen, om de kwaliteit van de evaluatiepraktijk van wereldoriëntatie te verhogen en om een procesgerichte begeleiding ten aanzien van de handschriftontwikkeling te realiseren. In de kleuterafdeling zijn de observatiestrategie en de afstemming van het talige aanbod op het ontwikkelingsniveau van het individuele kind voor de hand liggende bijscholingsvelden.

4.2 Leerbegeleiding

Doelgerichtheid De school heeft haar zorgvisie in haar pedagogisch project en in haar zorgbeleid geëxpliceerd. Daarin stelt ze de uniciteit van elk kind centraal. Ze wil het kind begeleiden volgens zijn aanleg en tempo én volgens zijn behoefte bij de ontplooiing van zijn persoonlijkheid. Ze wil elk kind maximale kansen geven door de ontwikkeling systematisch op te volgen en indien nodig de aangepaste remediëring aan te reiken.

Dit gedachtegoed wordt gedragen door het hele team en de leerbegeleiding verloopt in grote mate doelgericht. In het zorgbeleid heeft de school deze krachtlijnen uitgewerkt in een zorgcontinuüm en geconcretiseerd in acties op school-, leraar- en kindniveau.

Ondersteuning Wat de ondersteuning betreft, bouwde de school een functionele zorgstructuur uit, waarvan het zorgteam de motor is en het CLB (centrum voor leerlingenbegeleiding) een ondersteunende rol vervult. Een duidelijke taakverdeling stuurt de zorginitiatieven. De school volgt de ontwikkeling en de voortgang van de leerlingen op. Vooral de motorische ontwikkeling wordt systematisch in beeld gebracht. Dat is een voorbeeld van goede praktijk. Groeps- en zorgleraren nemen de eerste twee zorgniveaus voor hun rekening, met name de 'preventieve basiszorg' en de 'verhoogde zorg'. Zorgleraren staan ook in voor de 'uitbreiding van zorg'. De zorgcoördinator coördineert de zorgwerking op school-, leraar-, kind- en ouder niveau. Conform het pedagogisch project, dat het belang van een positief zelfbeeld en van zelfvertrouwen beklemtoont, besteedt de school veel aandacht aan de sociaal-emotionele ontwikkeling. Door de mensontmoetende onderwijsstijl en een pedagogische houding van respect en waardering zorgen leraren voor een gevoel van veiligheid en geborgenheid. Bovendien volgen ze het welbevinden door de schoolloopbaan heen.

De school maakt werk van de schoolloopbaanbegeleiding van haar leerlingen. Dat komt vooral tot uiting op scharniermomenten. De integratieactiviteiten tussen de oudste kleuters en het eerste leerjaar geven aanleiding tot een verlaagde drempel bij de overstap. Deze groepsleraren organiseren frequent gezamenlijke activiteiten en stemmen materialen op elkaar af. De overgang van het lager naar het secundair onderwijs wordt goed voorbereid en begeleid. De school organiseert geregeld informatie- en kennismakingsmomenten. De school streeft een zorgbrede aanpak na. Daarbij fungeert de groepsleraar als spilfiguur. Op basis van observatie en toetsresultaten, van intern en van multidisciplinair overleg zet de school differentiatiemomenten op. Bepaalde daarvan beogen groepsverkleining, terwijl andere gericht zijn op de begeleiding van vorderingengroepen.

Vooraf tijdens de toepassingsfase hebben de groepsleraren van de lagere afdeling de gewoonte om vormen van niveau- en tempodifferentiatie in te schakelen. Daarbij zijn de zorgleraren ondersteunend. Differentiatie naar interesse komt vooral in het kleuteronderwijs voor. De individuele leertrajecten en de specifieke begeleiding van 'anderstalige nieuwkomers' zijn verdienstelijke initiatieven om tegemoet te komen aan de onderwijsbehoeften van elk kind. Het detecteren, signaleren en bespreken van problemen verloopt volgens een goed uitgetekende procedure. Groeps- en zorgleraren doen inspanningen om kleuters en leerlingen met ontwikkelings- en leerachterstand extra stimulansen te geven. De ondersteuning is preventief of repetitief en slechts in enige mate remediërend van aard. Ze is vooral in de kleuterafdeling gericht op splintervaardigheden en beogen te weinig basale vaardigheden. Zowel in de kleuter- als in de lagere afdeling ontbreken meestal doelen op langere termijn en een zekere systematiek in de zorgverbredende begeleiding. Sommige leerlingen hebben nood aan een meer intensieve systematische en inzichtbevorderende remediëring. Bovendien hypothekeert de te enge behuizing van de school de kwaliteit van de klasexterne zorgverbredende acties.

Conform de uitgeschreven zorgwerking betreft de school de ouders bij de leerbegeleiding. Ze beoogt een laagdrempelige instelling en zorgt voor een goede communicatie met de ouders. Die worden degelijk geconsulteerd en geïnformeerd.

De school heeft een samenwerkingsverband met het CLB. Naar verluidt, is de meerwaarde voor de zorgwerking medewerkerafhankelijk. De ondersteuning van andere instanties verloopt vlot en ervaart de school doorgaans als een pluspunt.

- Doeltreffendheid** Het zorgteam evalueert geregeld de effecten van de zorgverbredende interventies en gaat op die manier de doeltreffendheid na. Deze evaluaties hebben vooral plaats op het maandelijks zorgoverleg en op de vergaderingen met het multidisciplinaire team.
- Ontwikkeling** De school is op het vlak van leerbegeleiding in beweging. Leraren zijn bereid om zich verder te ontwikkelen. Het frequente (zorg)overleg en de bijeenkomsten met het multidisciplinaire team bieden kansen om van en met elkaar te leren. Om het remediërend werken verder uit te breiden, participeren zorgleraren geregeld aan specifieke bijscholing en heeft de zorgcoördinator vanuit haar opleiding voldoende deskundigheid opgebouwd. Bovendien beschikt de school over voldoende achtergrondinformatie in verband met ontwikkelings- en leerproblemen.

5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

- Leiderschap** De schoolleiding voert haar opdracht deskundig en gedreven uit. In samenspraak met de andere teamleden en de werkgroepen zet ze de bakens uit. Zij is verantwoordelijk voor de schoolorganisatie, het personeels- en het onderwijskundige beleid. Bovendien zorgt zij voor een effectieve administratie. De zorgcoördinator behartigt de zorgwerking. De coördinerend directeur ondersteunt administratief en juridisch de scholen van de scholengemeenschap. Verder doet hij inspanningen om de scholen op één lijn te krijgen en begeleidt hij de zorgcoördinatoren en -leraren.
- De schooldirecteur voert een humanitair management, dat gericht is op het welbevinden van alle actoren, op de bevordering van goede interpersoonlijke relaties en op een collegiaal en hecht team. Zij streeft naar een genietbare school, die extra kansen biedt aan alle participanten.
- De leiding stelt zich op als coach en bouwt een gestructureerde schoolorganisatie en een ordelijk schoolleven uit. Dat wordt bemoeilijkt door het samenleven met een Franstalige school in hetzelfde gebouwencomplex. Leraren erkennen haar engagement en haar streven naar uitmuntendheid. Ze waarderen de mensontmoetende contacten en de collegiale aanpak.
- De leiding volgt het onderwijskundige handelen van de leraren op door korte klascontacten, ondersteunende en evaluatieve klasbezoeken met verslag en functioneringsgesprekken. Een meer systematische opvolging van de onderwijskundige prioriteiten op de klasvloer kan de implementatie ervan bevorderen.
- Visieontwikkeling** De school doet aan visieontwikkeling. De krachtlijnen van de gevolgde leerplannen zijn daarvoor de basis. Die zijn gebundeld in een goed gestructureerd schoolwerkplan. De vertaling van bepaalde visies naar de klaspraktijk is nog niet vanzelfsprekend. Op dat vlak liggen nog werkpunten, zoals onder meer de systematiek in de remediërende interventies en de verdere implementatie van het leerplan techniek.
- Besluitvorming** Conform het pedagogisch project getuigt de schoolleider van de nodige agogische vaardigheden om een participatief beleid te voeren met een democratische besluitvorming.
- Kwaliteitszorg** De school zet sterk in op interne kwaliteitszorg. Het is in deze school een gewoonte dat de strategie van de kwaliteitscirkel wordt gebruikt om de onderwijskwaliteit te bewaken en te optimaliseren. Zo werd recentelijk een interne schoolanalyse uitgevoerd en zijn al maatregelen genomen om aandachtspunten weg te werken.

Talenbeleid Wat het talenbeleid betreft, heeft de school een visie ontwikkeld. In het SES-plan, die vooral focust op taalvaardigheid, zijn concrete doelen opgenomen op school-, leraar- en leerlingniveau. De school heeft structuren gecreëerd om het talenbeleid te ondersteunen. Zo beschikt elke groep over een zorgleraar om vooral bijkomende talige interventies te begeleiden. De school ontplooit in enige mate initiatieven om het taalvaardigheidsniveau van de leerlingen in kaart te brengen. Conform het pedagogisch project zet ze sterk in om de leerlingen de Nederlandse taal te laten verwerven. Illustratief zijn de woordenschatpakketten die de leraren van beide afdelingen aanbieden en met gevarieerde spellen verankeren. Verder heeft de lagere afdeling bijzondere aandacht voor de leesbegeleiding. De school heeft afspraken gemaakt ten aanzien van de communicatietaal. Dat is voor instructietaal veel minder het geval. De school neemt initiatieven om het werken aan Nederlands in andere leergebieden te bevorderen. Zo zijn de taalthema's richtinggevend voor het aanbod van wereldoriëntatie. Ten aanzien van Frans organiseren sommige groepen gezamenlijke leeractiviteiten met de Franstalige instelling. De school evalueert geregeld de talige ontwikkeling en gaat de doeltreffendheid van het talenbeleid na. Op basis van de vaststellingen stuurt ze de aanpak bij. De school heeft aandacht voor de professionalisering van de leraren. Zo werden de nieuwe leerplannen van Nederlands en Frans geïntroduceerd. In de lagere afdeling kan meer evenwicht in de talige domeinen worden beoogd en kan de mondelinge taalbeheersing meer intentionele kansen krijgen.

GOK- en zorgbeleid Het zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid van de school is gebaseerd op de analyse van data die de noden van alle leerlingen op een handelingsplanmatige manier in kaart brengt. De school heeft een duidelijke visie over de wijze waarop ze haar zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid vorm wil geven. Ze formuleert hiervoor operationele doelen op leerlingen-, leraren- en schoolniveau. De vooropgestelde doelen en de daaraan gekoppelde acties sluiten aan bij de noden van de leerlingen. De schoolorganisatie faciliteert het bereiken van de vooropgestelde doelen binnen het zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid. De acties op leerling-, leraren- en schoolniveau die de school uitwerkt, sluiten nauw aan op de vooropgestelde doelen. De school heeft in haar professionaliseringsbeleid aandacht voor de deskundigheidsbevordering van alle teamleden gericht op het schooleigen zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid en neemt expliciete initiatieven om de opgedane inzichten en vaardigheden te implementeren op de werkvloer.

Deliberatie De lagere afdeling kan onvoldoende aantonen dat ze de leerplandoelen van wereldoriëntatie bereikt. Om reden van de specifieke schoolcontext, van de inzet en de veranderingsbereidheid van de leraren en vooral van het sterk beleidsvoerend vermogen gaat de inspectie tot deliberatie van het tekort over en geeft de school een gunstig advies voor verdere erkenning.

6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De organisatie van het welzijnsbeleid.
- In de kleuterafdeling de uitwerking van thema's die nauw aansluiten bij de leef- en ervaringswereld van de kinderen, en de continue en graduele benadering van de thema's over de groepen heen.
- In de kleuterafdeling de werkelijkheidsnabije aanpak en de veelzijdige invulling van de thema's.
- In de kleuterafdeling de verrijking van de speelwerkhoeven die de integratie van het thema in het klasgebeuren bevordert.
- In de kleuterafdeling de gevarieerde en eigentijdse opvoedende activiteiten die de diverse domeinen van Nederlands en wereldoriëntatie bestrijken.
- in de kleuterafdeling de bijzondere aandacht voor taalbeheersing en voor expliciete woordenschatverwerving.
- In de kleuterafdeling de kansen die kinderen krijgen om te exploreren en te experimenteren.
- In de kleuterafdeling de systematische bewaking van de leerplandoelen van Nederlands en wereldoriëntatie.
- In de lagere afdeling het leerplangerichte en graduele onderwijsaanbod van Nederlands.
- In de lagere afdeling de bijzondere inspanningen om de taalbeheersing van de leerlingen te verhogen.
- In de lagere afdeling de verhoogde aandacht voor de leesopvoeding, die focust op leestechiek, leesbegrip en leesbeleving.
- In de lagere afdeling de werkelijkheidsnabije benadering van wereldoriënterende inhoud en de aandacht voor diverse educaties bij de uitwerking van thema's.
- In de lagere afdeling de systematische aandacht voor de actualiteit, die in meerdere groepen verwerkt wordt in een tijds- en ruimteperspectief.
- In de lagere afdeling de integratie van de leergebiedoverschrijdende inhoud ICT, leren leren en sociale vaardigheden bij de uitwerking van de thema's, en de bijzondere aandacht voor bronnengebruik.
- In de lagere afdeling de organisatie van interactieve werkvormen, die luister- en spreekvaardigheden beogen, en van coöperatieve werkvormen, waarbij leerlingen verschillende rollen kunnen opnemen.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De expliciete visie op leerbegeleiding en de concrete uitwerking van het zorgcontinuüm.
- De functioneel uitgebouwde zorgstructuur en de uitgetekende procedure bij de zorgverbredende werking.
- De voorbeeldige opvolging van de leerlingen voor lichamelijke opvoeding.
- De mensontmoetende onderwijsstijl van de leraren en de aandacht voor de sociaal-emotionele ontwikkeling.
- De aandacht voor professionalisering, waarbij de samenhang tussen onderwijskundige prioriteiten en bijscholingsinitiatieven duidelijk is.

Wat betreft het algemeen beleid

- Het schoolbeleid dat getuigt van engagement en van een gedreven aanpak.
- Het humanitaire management dat het welbevinden van alle participanten beoogt.
- De democratische leiderschapsstijl met aandacht voor een participatieve besluitvorming.
- De inspanningen om de interne kwaliteitszorg verder uit te bouwen.
- De administratieve en juridische ondersteuning door de coördinerend directeur.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- In de kleuterafdeling concreet-operationele activiteitdoelen formuleren, de dagelijks weerkerende en routineactiviteiten doelgericht plannen en uitvoeren, én articulatiespellen frequenter organiseren als doelgerichte activiteit.
- In de kleuterafdeling sommige talige activiteiten, de kalenders en andere registratieborden en hun visuele voorstelling beter afstemmen op het ontwikkelingsniveau van de kinderen.
- In de kleuterafdeling de nieuwe leerplandoelen van techniek, die het probleemoplossend denken expliciet beogen, meer intentioneel in praktijk brengen.
- In de kleuterafdeling de handschriftontwikkeling bij de oudste kleuters integreren in het klasthema.
- In de kleuterafdeling de functionaliteit van de observatie verhogen door de veelheid van gegevens beter af te stemmen op de nagestreefde doelen.
- Het taalgebruik van leraren kleuteronderwijs optimaliseren door het vermijden van dialectisch taalgebruik, van de pedagogische echo en van de gesloten vraagstelling.
- In de kleuterafdeling de onderwijstijd efficiënter gebruiken door de lange klassikale momenten af te bouwen en de routineactiviteiten vlotter te laten verlopen.
- In de lagere afdeling een beperkt aantal operationele lesdoelen formuleren, zowel voor Nederlands als voor wereldoriëntatie.
- In de lagere afdeling een meer evenwichtig taalaanbod organiseren en het aantal doelgerichte leesbeurten bij leeszakkere leerlingen intensifiëren om het vloeiend technisch lezen te bevorderen.
- In de lagere afdeling breuklijnen in handschriftontwikkeling wegwerken door een procesgerichte teamaanpak.
- In de lagere afdeling een voldoende aantal lestijden wereldoriëntatie per week organiseren.
- In de lagere afdeling de leerinhouden zodanig ordenen, dat onderwerpen sterker vanuit verschillende invalshoeken kunnen benaderd worden.
- In de lagere afdeling de breuklijnen in leerinhouden en in de referentiekaders van tijd en ruimte wegwerken.
- In de lagere afdeling de vorderingen van de wereldoriënterende competenties in het kindvolgdossier opnemen.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Bij de zorgverbredende activiteiten doelen op langere termijn beogen, de zorginterventies meer systematisch organiseren en meer remediërend oriënteren.
- Meer systematisch reflecteren op het onderwijskundige handelen om de onderwijskwaliteit te verhogen.
- Het nascholingsplan met het hele team evalueren.

Wat betreft het algemeen beleid

- De ontwikkelde onderwijskundige visies verder in de klaspraktijk concretiseren.
- Het professionaliseringsbeleid optimaliseren door een beperkt aantal onderwijskundige prioriteiten te selecteren en die doelgericht uit te werken.
- De implementatie van de vernieuwingsinhouden intentioneel op de klasvloer opvolgen.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De bewoonbaarheid en veiligheid van de leer- en werkomgeving.
- De gezondheid en hygiëne van de leer- en werkomgeving.
- De lagere afdeling moet de leerplandoelen van techniek in voldoende mate nastreven en bereiken.
- De lagere afdeling moet de evaluatie van wereldoriëntatie bijsturen.

7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies:

GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen' voor het **kleuteronderwijs** en het **lager onderwijs**.
- voor de overige erkenningsvoorwaarden.

BEPERKT GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'.

Om deze tekorten op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf **10-01-2017** opnieuw een controle uit.

8 VASTSTELLINGEN BETREFFENDE DE OVERIGE REGELGEVING

Op de gecontroleerde overige regelgeving werden door het inspectieteam geen inbreuken voor verder gevolg door de onderwijsinspectie vastgesteld.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Patrick Durieux de inspecteur-verslaggever	Nathalie BREELS de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	